

ҚАЗАҚСТАН
КӘСІПКЕРЛЕРІНІҢ
ҚҰҚЫҚТАРЫН ҚОРҒАУ
ЖӨНІНДЕГІ УӘКІЛ

ӘЛЕУМЕТТІК ЗЕРТТЕУ

ІСКЕРЛІК АХУАЛ-2016

2018

www.ombudsmanbiz.kz

«ҰЛТТЫҚ КӘСІПКЕРЛЕР ПАЛАТАСЫ ТУРАЛЫ» ЗАҢ

«Іскерлік ахуал» рейтингі – кәсіпкерлік қызметті жүргізу шарттарын тәуелсіз зерттеу, ол нормативтік құқықтық актілер мен реттеу құралдарының реттеушілік әсерін ашық талдау, сондай-ақ қалыптасқан құқық қолдану тәжірибесін талдау нәтижелеріне негізделген орталық мемлекеттік және жергілікті атқарушы органдардың жұмыс нәтижесін бағалау және салыстыру мақсатында жүргізіледі (Заңның 1-бабы).

НЫСАНАЛЫ ТОП

2016 жылы жүргізілген зерттеуде жұмыс жасап жатқан кәсіпкерлердің, қауымдастықтардың, ұлттық компаниялар мен заңды фирмалардың пікірлері ескерілді. Сауалнамаға 4100 респондент қатысты.

ЗЕРТТЕУ ГЕОГРАФИЯСЫ

Зерттеу Қазақстанның барлық 14 облысында және **Астана мен Алматы** сияқты республикалық маңызы бар қалаларда жүргізілді. Зерттеу қалалық және ауылдық елді мекендерді қамтыды.

Ұлттық палата жүйелі түрде «Іскерлік ахуал» тәуелсіз рейтингін әзірлеп, жүргізуді жүзеге асырады (Заңның 10-бабы)

ІСКЕРЛІК АХУАЛ ФАКТОРЛАРЫ

- ✓ Әкімшілік реттеу;
- ✓ Мемлекеттік қолдау;
- ✓ Жылжымайтын мүлік;
- ✓ Адами ресурстар;
- ✓ Қаржы ресурстары

ЗЕРТТЕУ АЯСЫНДА БИЗНЕС ОРТАНЫ БАҒАЛАУ БОЙЫНША 30 АСА МАҢЫЗДЫ ЗЕРТТЕУ ТАЛҚЫЛАНДЫ.
 ► ҚОЛДАНЫЛҒАН ФАКТОРЛАР ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ТӘЖІРИБЕГЕ ТОЛЫҒЫМЕН СӘЙКЕС КЕЛЕДІ

Іскерлік ахуал,
Қазақстан

Эрнст энд
Янг

Enterprise Survey,
Дүниежүзілік
банк

Ұлыбритания
Үкіметі

Ресей
тірегі

Америка
банкі

Financial
Times and The
Economist

	Іскерлік ахуал, Қазақстан	Эрнст энд Янг	Enterprise Survey, Дүниежүзілік банк	Ұлыбритания Үкіметі	Ресей тірегі	Америка банкі	Financial Times and The Economist
Қаржы ресурстары	+	+	+	+	+	+	+
Адами ресурстар	+	+	+	×	+	+	+
ШОБ-ты мемлекеттік қолдау	+	+	×	+	×	+	+
Әкімшілік реттеу	+	+	+	×	+	+	+
Жылжымайтын мүлік және инфрақұрылым	+	×	+	×	+	×	×
Бизнестің ішкі ортасы	+	×	×	+	×	+	+
Сыбайлас жемқорлық және көлеңкелі экономика	+	×	+	×	×	×	+

► «ІСКЕРЛІК АХУАЛ - 2016» ЗЕРТТЕУІНІҢ ФАКТОРЛАРЫ ЖӘНЕ СУБФАКТОРЛАРЫ

1 Дүниежүзілік тәжірибе және факторлар тізбесі

2 Респонденттер сипаттамалары

3 «ІА-2016» зерттеуінің нәтижелері

«ІСКЕРЛІК АХУАЛ» ФАКТОРЛАРЫНЫҢ ТІЗБЕСІ

ӘКІМШІЛІК РЕТТЕУ

- Меморгандардың жұмысына қанағаттанушылық
- Техникалық регламенттер, лицензиялар және тексерулер
- Мемлекет пен бизнестің өзара әрекеттесу проблемалары
- ШОБ субъектілеріне анықтамалық, есептік және өзге ақпаратты ұсыну

МЕМЛЕКЕТТІК ҚОЛДАУ

- Мемлекеттік қолдау бағдарламаларына қатысу және оларды бағалау
- Инновациялық инфрақұрылым объектілерінің қызметін бағалау
- Кәсіпкерлерге қызмет көрсету орталығы (КҚКО) және Кәсіпкерлікті қолдау орталығы (КҚО) жұмысына қанағаттанушылық

ЖЫЛЖЫМАЙТЫН МҮЛІК

- Жылжымайтын мүлік объектілері және жер учаскесі
- Коммуналдық және коммуникациялық желілер
- Көліктік инфрақұрылым

АДАМИ РЕСУРСТАР

- Кадрлардың қолжетімді болуы
- Кадрлардың біліктілігі
- Кәсіпкерлерді оқыту

ҚАРЖЫ РЕСУРСТАРЫ

- Кәсіпорындардың қаржылық ахуалы
- Несиелендіру құралдарының қолжетімділігі
- Несиелендіру көлемі

ІШКІ ОРТА

- Бизнестің жай-күйі
- Кедергілер және кәсіпорындардың қорқынышы
- ШОБ-қа инновациялар
- Бизнестің бәсекеге қабілетті болуы
- Клиенттерді ұстау технологиясы және әлеуметтік жауапкершілік
- Кәсіпкерлерді ынталандыру
- Ірі компаниялармен жұмыс істеу
- Отбасылық бизнес

ДАЛА ЖҰМЫСТАРЫ:

ӘДІСТЕМЕ ЖӘНЕ ӨНДЕУ:

«Ішкі орта» көрсеткіші рейтингті бағалауда пайдаланылмайды

► «ІСКЕРЛІК АХУАЛ - 2016» ЗЕРТТЕУІНІҢ ІРІКТЕУІ ЖӘНЕ НЫСАНАЛЫ ТОБЫ

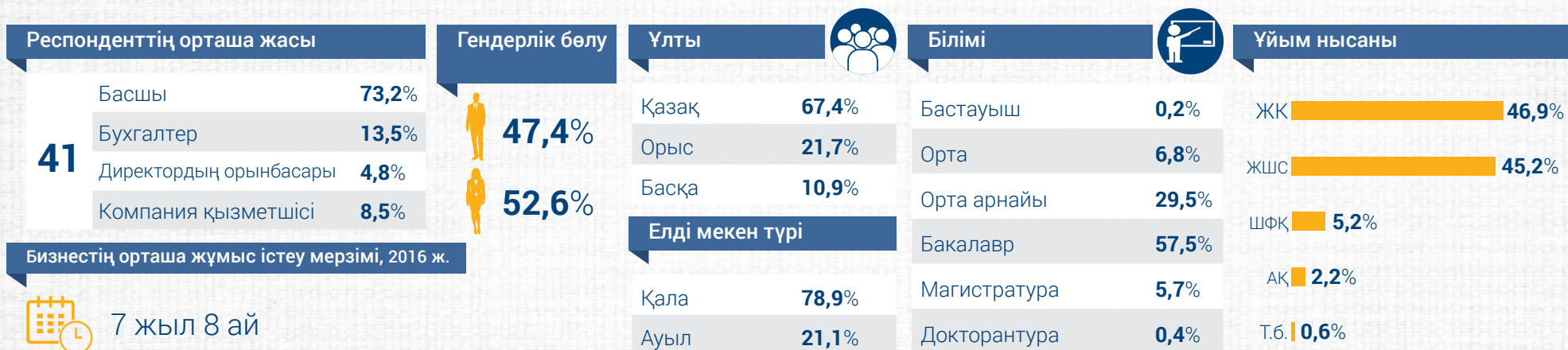
1 Дүниежүзілік тәжірибе және факторлар тізбесі

2 Респонденттер сипаттамасы

3 «ІА-2016» зерттеуінің нәтижелері

НЕГІЗГІ СИПАТТАМАЛАРЫ	2016
РЕСПОНДЕНТТЕР САНЫ	4 100
ЗЕРТТЕУ ГЕОГРАФИЯСЫ	2016 жылы зерттеуде қазіргі кәсіпкерлердің мәліметтері ескерілді.
НЫСАНАЛЫ ТОП	Зерттеу Қазақстанның барлық 14 облысында және Астана мен Алматы сияқты 2 республикалық маңызы бар қалаларда жүргізілді. Зерттеу қалалық және ауылдық елді мекендерді қамтыды.
ІРІКТЕУ ҚАТЕЛІГІ	4107 респондентке сауалнама жүргізілген кезде іріктеу қателігі шамамен 2% құрады. Бұл ретте халықаралық стандарттар бойынша, егер іріктеу қателігі 5% көлемінде болса, деректер дәйекті деп саналады.
САУАЛНАМА ӘДІСІ	Осы жылы зерттеу сұхбаттасу әдісінің көмегімен жүргізілді, бұл анықталған нәтижелердің қателігін айтарлықтай төмендетеді.
СҰРАҚТАРДЫҢ МАЗМҰНЫ	2016 жылы әкімшілік реттеу, сыбайлас жемқорлық және «көлеңкелі экономика» бойынша сұрақтардың саны көбейіп, сапасы жақсарды.

ЖАЛПЫ РЕСПУБЛИКАЛЫҚ ПРОФИЛЬ. РЕСПОНДЕНТТЕР МЕН КӘСІПОРЫНДАР

Респонденттердің жалпы саны									
4107	Ауыл, орман және балық шаруашылығы	Тау-кен өндіру өнеркәсібі және карьерлерді қазу	Өңдеу өнеркәсібі	Құрылыс	Көтерме және бөлшек сауда	Көлік және қойма	Орналастыру және тамақтандыру жөніндегі қызмет	Қаржы және сақтандыру қызметі	Ойын-сауық және демалыс
Құрылған кездегі қызметкерлер саны	11	78	24	20	7	22	12	12	8
Қазіргі кездегі қызметкерлер саны	28	135	48	45	12	37	22	21	15
Құрылған кездегі өндірілген өнімнің жылдық көлемі (KZT)	630357	845176	913118	1022272	772552	741638	698209	882441	648809
2015 жылы өндірілген өнімнің жылдық көлемі (KZT)	2844480	17007030	36045617	25557406	6464861	5487327	3933572	1890436	165 3580
2016 жылдың соңына дейін өндірілген өнімнің жылдық көлемі (KZT)	2462429	5766060	15794548	19002526	17187333	3642779	3074224	2170461	1543772

MIN

MAX

► «ІСКЕРЛІК АХУАЛ - 2016» НӘТИЖЕЛЕРІ

2016 ЖЫЛҒЫ ФАКТОРЛЫҚ КӨРСЕТКІШТЕР

IA 2016 өңірлер рейтингі	↑↓	IA 2015 өңірлер рейтингі	Әкімшілік реттеу	Қаржы ресурстары	Мемлекеттік қолдау	Адами ресурстар	Жылжымайтын мүлік және инфрақұрылым	
1 Алматы қ.	3,14 +2 ↑	 Астана қ.	2,70	88%	55%	80%	79%	76%
2 Астана қ.	3,11 -1 ↓	 Ақтөбе	2,57	89%	57%	92%	76%	70%
3 ОҚО	2,97 +3 ↑	 Алматы қ.	2,50	84%	58%	76%	79%	73%
4 Павлодар	2,95	 Павлодар	2,48	83%	56%	71%	80%	71%
5 Ақтөбе	2,92 -3 ↓	 Қарағанды	2,48	89%	58%	81%	67%	66%
6 Қарағанды	2,88 -1 ↓	 ОҚО	2,42	83%	53%	82%	73%	68%
7 Маңғыстау	2,88 +1 ↑	 Атырау	2,39	79%	62%	77%	71%	68%
8 Алматы	2,86 +3 ↑	 Маңғыстау	2,38	81%	52%	70%	74%	69%
9 Атырау	2,84 -2 ↓	 Жамбыл	2,35	82%	58%	60%	64%	70%
10 ШҚО	2,82	 ШҚО	2,35	79%	58%	68%	74%	67%
11 Жамбыл	2,78 -2 ↓	 Алматы	2,34	75%	57%	65%	72%	70%
12 Ақмола	2,69 +2 ↑	 Қызылорда	2,33	75%	51%	82%	68%	59%
13 БҚО	2,66	 БҚО	2,33	76%	48%	64%	80%	62%
14 Қызылорда	2,65 -2 ↓	 Ақмола	2,28	83%	53%	82%	73%	68%
15 Қостанай	2,63 +1 ↑	 СҚО	2,24	70%	56%	71%	58%	68%
16 СҚО	2,54 -1 ↓	 Қостанай	2,24	76%	52%	65%	69%	57%

► ОРТАЛЫҚ МЕМЛЕКЕТТІК ОРГАНДАРДЫҢ ТИІМДІЛІГІ

Өңірдегі мемлекеттік органдар		Мемлекеттік органдар жұмысының тиімділігін белгілеген кәсіпкерлер үлесі (жақсы, ешқандай наразылық жоқ)		Өңірдегі мемлекеттік органның тиімділігі 4 балдық көрсеткіш бойынша (рейтинг 1-ден 12-ге дейін)			
		Аумақтық қызметтерді ескере отырып	Аумақтық қызметтерді есепке алмай	Аумақтық қызметтерді ескере отырып рейтинг жүргізу	Балл (1-ден 4-ке дейін)	Аумақтық қызметтерді есепке алмай рейтинг жүргізу	Балл (1-ден 4-ке дейін)
ҚР ҚМ	Салықтық әкімшілендіру	80%	67%	1 ↑	3,12 ↑	10	2,69
ҚР ИМ	Төтенше жағдайлар комитеті	79%;	66%	2 ↑	3,09 ↑	8	2,70
ҚР ҰЭМ	Экологиялық реттеу және бақылау комитеті, мұнай-газ кешеніндегі мемлекеттік инспекциясы	78%	68%	3 ↑	3,03 ↑	7	2,75
ҚР ИДМ	Индустриялды даму және өнеркәсіптік қауіпсіздік комитеті	75%	61%	4 ↑	2,97 ↑	6	2,76
ҚР ИДМ	Көлік комитеті	75%	58%	5	2,96 ↑	5	2,78
ҚР ҚМ	Мемлекеттік кіріс комитеті	73%*	64%*	6 ↓	2,95* ↑	4	2,83*
ҚР ҰЭМ	Тұтынушылардың құқықтарын қорғау комитеті	72%	65%	7 ↓	2,93 ↑	3	2,85
ҚР ҚМ	Кедендік әкімшілендіру	70%	67%	8 ↓	2,89 ↑	2	2,88
ҚР ҚМ	Экономикалық тергеу қызметі	68%	59%	9 ↓	2,84 ↓	1	2,89
ҚР ӘМ	Сот актілерін орындау департаменті	60%**	60%	10	2,69**	9	2,69
ҚР ҚМ	Қаржы мониторингі комитеті	59%**	59%	11	2,68**	11	2,68
ҚҰ ҰЭМ	Табиғи монополияларды реттеу және бәсекелестікті қорғау комитеті	63%**	63%	12	2,67**	12	2,67
ҚР ИДМ	Техникалық реттеу және метрология комитеті	53%**	53%	13	2,66**	13	2,66

Ескерту

*- %-ке шаққандағы кәсіпкерлер үлесі, ҚР ҚМ МКК үшін рейтинг балы кедендік және салықтық әкімшілендірудің орташа мәні болып табылады, экономикалық тергеу қызметі

** - кәсіпкерлердің % үлесі мен мемлекеттік органдардың аумақтық қызметі үшін рейтинг балдары бірдей болуы мүмкін деген пікір жіберіледі, өйткені респонденттер аумақтық қызметі есепке алынған мемлекеттік органдар туралы сұрақтарға жауап берген жоқ

► ОРТАЛЫҚ ОРГАНДАР АЙМАҚТЫҚ ҚЫЗМЕТТЕРІНІҢ ТИІМДІЛІГІ

Орталық органдардың аймақтық қызметтері

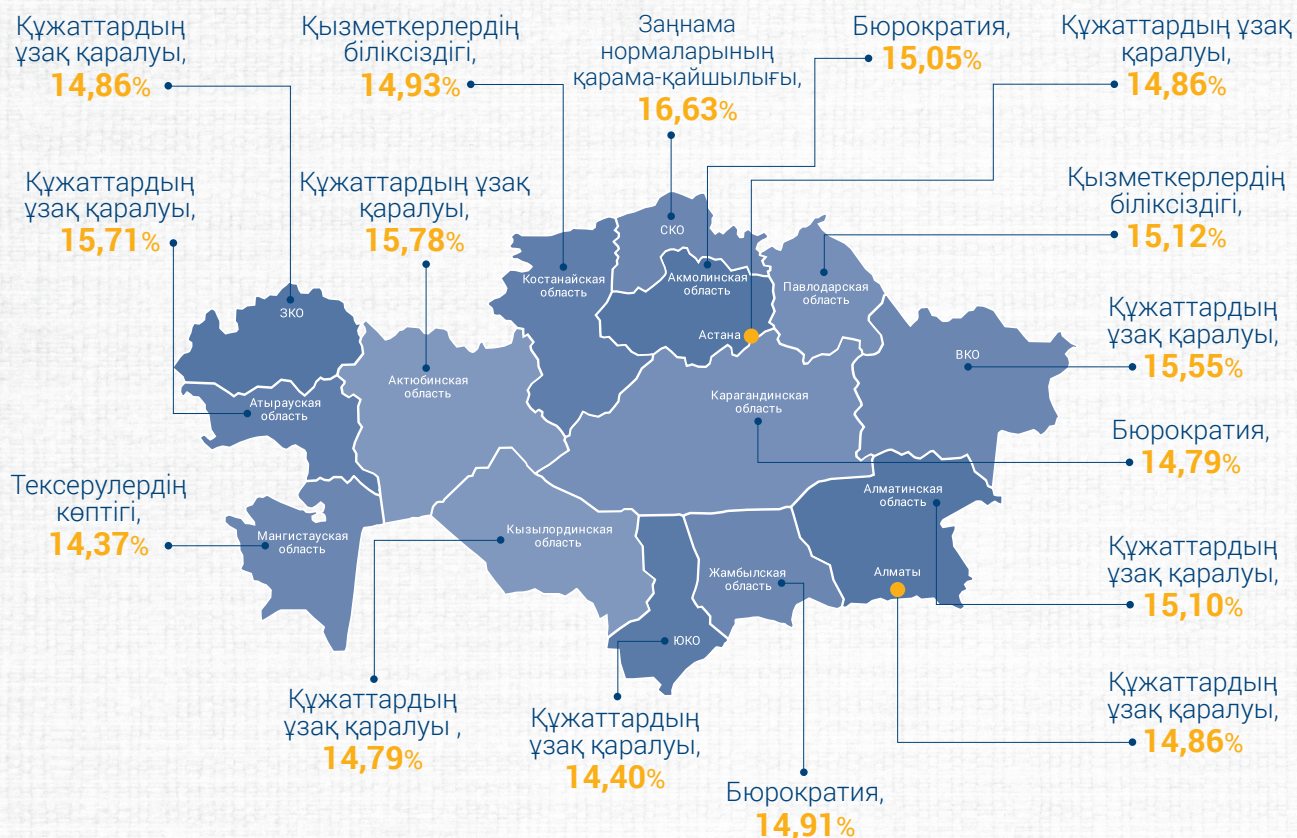
ЖАО басқармалары

Аймақтар	Өртке қарсы қызмет	Өнеркәсіптік қауіпсіздік қызметі	Көліктік бақылау қызметі	Салық органдары қызметі	Кедендік қызмет	СЭҚ	Экономикалық тергеу қызметі	Эко қызмет	Жер қатынастары басқармасы	МСҚБ мемл. басқармасы	СжҚБ	Мемл. сатып алу басқармасы
 Астана қ.	3,43	3,29	3,36	3,69	3,43	3,22	2,20	3,36	2,82	2,81	3,00	3,12
 Алматы қ.	3,40	3,28	3,18	3,57	3,22	3,20	3,31	3,32	3,05	3,10	3,11	3,61
 Ақмола	2,82	2,76	2,87	2,82	2,78	2,51	2,29	2,86	2,21	2,30	2,27	2,51
 Ақтөбе	3,39	3,32	3,09	3,54	3,44	3,37	3,53	3,34	2,98	2,95	3,00	3,07
 Алматы	3,08	2,87	3,19	3,10	3,04	2,94	2,77	3,09	2,58	2,48	2,59	2,94
 Атырау	2,99	2,83	2,67	2,85	2,68	2,70	2,76	2,89	2,57	2,69	2,77	2,63
 ШҚО	2,90	3,04	2,90	2,89	2,82	2,68	2,88	2,89	2,67	2,73	2,78	2,85
 Жамбыл	2,86	2,58	2,60	2,75	2,91	2,60	2,61	2,53	2,39	2,57	2,61	2,63
 БҚО	2,71	2,53	2,52	2,84	2,00	2,58	1,90	2,61	2,17	2,71	2,74	2,40
 Қарағанды	3,21	3,35	3,00	3,19	2,92	3,05	2,70	3,09	2,59	2,57	2,72	3,02
 Қостанай	2,48	2,52	2,58	2,50	2,60	2,41	2,51	2,52	2,25	2,33	2,48	2,58
 Қызылорда	2,96	3,08	3,00	3,31	2,68	2,96	3,16	3,05	2,55	2,59	2,59	2,61
 Маңғыстау	3,07	2,91	2,93	2,69	2,82	2,78	2,90	2,91	2,60	2,78	2,75	2,82
 Павлодар	3,12	3,02	3,08	3,09	2,96	3,10	3,08	3,12	2,97	2,91	2,89	2,86
 СҚО	3,03	2,70	2,64	3,10	2,73	2,91	2,00	2,90	2,23	2,26	2,22	2,58
 ОҚО	3,29	3,51	3,29	3,34	3,19	3,29	3,29	3,29	3,13	3,18	3,12	3,23
 Орта есеппен елде	3,09	2,97	2,96	3,12	2,89	2,93	2,84	3,03	2,67	2,72	2,75	2,91
	MAX		MIN						MAX			MIN

*Түсі қою болған сайын өзге өңірлермен салыстырғанда, сыбайлас жемқорлық мәмілелері жиі орын алатындығын білдіреді (бағалау 4 балдық көрсеткіш бойынша)

Экономикалық зерттеулер институты

► МЕМЛЕКЕТТІК ОРГАНДАР ҚЫЗМЕТІНІҢ ТИІМДІЛІГІН ТӨМЕНДЕТЕТІН ПРОБЛЕМАЛАРДЫ ТАЛДАУ

Өңірлердегі мемлекеттік органдар қызметінің тиімділігін төмендететін проблемалар деңгейі

Картада барлық мемлекеттік органдарға (ЖАО және аумақтық қызмет) қатысты деректер бойынша респонденттердің жауаптарында үстем түскен проблема көрсетілген

Пайызы жоғары болған сайын, әкімшілік реттеуде мәселе көп

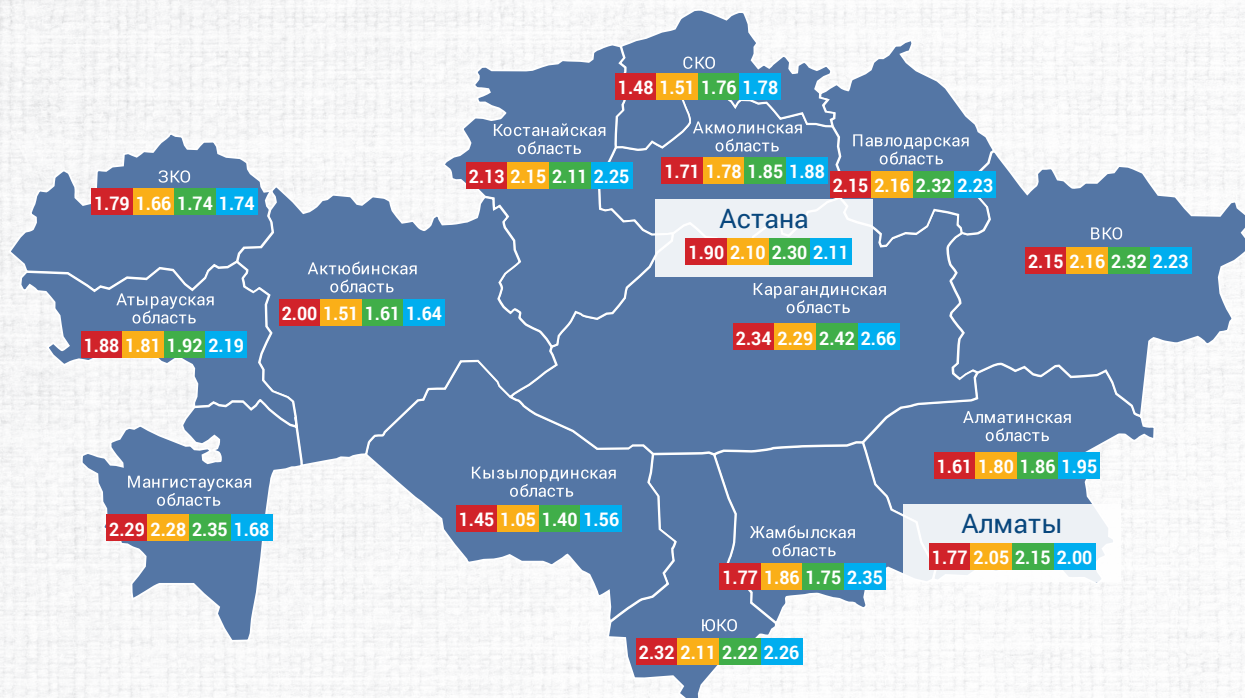

ТҮСІНДІРМЕ

Мемлекеттік органдардың тиімді жұмысының негізгі проблемаларын талдай отырып, респонденттер үшін «Құжаттардың ұзақ қаралуы» (14,88%) маңызды мәселе екендігін айта кету керек, сонымен қатар, қызметкерлердің біліксіздігі (14,75%). «Бюрократия» мен «Құжаттардың ұзақ қаралуының» жиынтық үлесін алғанда, үстем түскен проблема «Құжаттардың бюрократиялық қаралуы» болады – 29,53% (14,65%+14,88%).

Өңірлердің ешқайсысы сыбайлас жемқорлық ҚР әкімшілік реттеуіндегі басты проблема болып табылады деген пікір білдірген жоқ.

ЖЫЛЖЫМАЙТЫН МҮЛІК ЖӘНЕ ИНФРАҚҰРЫЛЫМ. ӨҢІРЛЕР БӨЛІНІСІНДЕГІ ЖАЛҒА АЛУ ҚҰНЫНЫҢ ДЕҢГЕЙІ

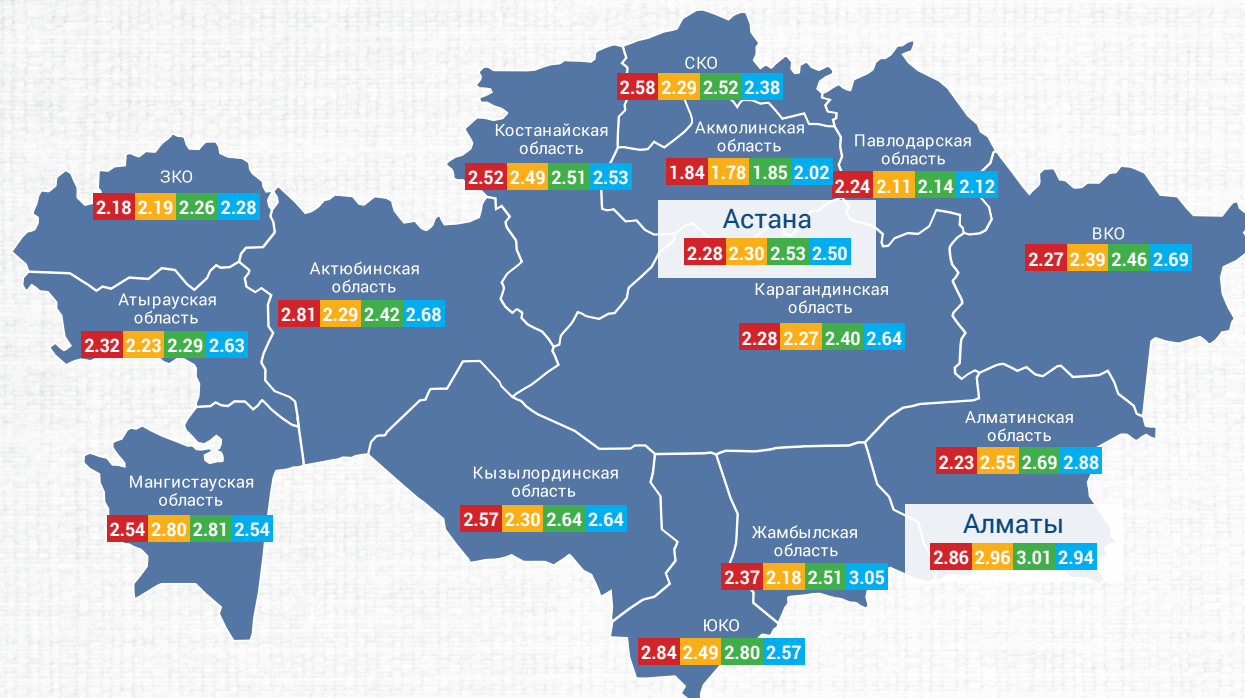

Жалға алу құнының деңгейі			
Балл жоғары болса, жалға алу қолжетімді			
1 балл	2 балл	3 балл	4 балл
Қымбат	Жоғары, дегенмен қолжетімді	Қымбат емес	Арзан баға

■ Жер телімі
■ Өндірістік үй-жай
■ Қойма үй-жайы
■ Кеңселік үй-жай

- Өңірлердегі кәсіпкерлердің басым бөлігі инфрақұрылым объектілерінің қымбаттығын көрсетеді
- Өңірлер бөлінісінде кәсіпкерлер инфрақұрылым объектілерін жалға алу құнына әр түрлі баға береді, ол ең алдымен кәсіпорындардың табысы мен кәсіпкерлердің жалға алу төлемдері кіретін өзге де шығындардың жоғарылығына байланысты

► ЖЫЛЖЫМАЙТЫН МҮЛІК ЖӘНЕ ИНФРАҚҰРЫЛЫМ. Өңірлерде инфрақұрылым объектілерін сатып алу жеңілдігі

Сатып алу жеңілдігі			
Балл жоғары болған сайын сатып алу қолжетімді			
1 балл	2 балл	3 балл	4 балл
Қолжетімсіз	Айтарлықтай қиындықтар бар	Елеусіз қиындықтар	Қолжетімді

Жер телімі	Өндірістік үй-жай	Қойма үй-жайы	Кеңселік үй-жай
------------	-------------------	---------------	-----------------

Орта есеппен елде **2.42 2.35 2.49 2.54**

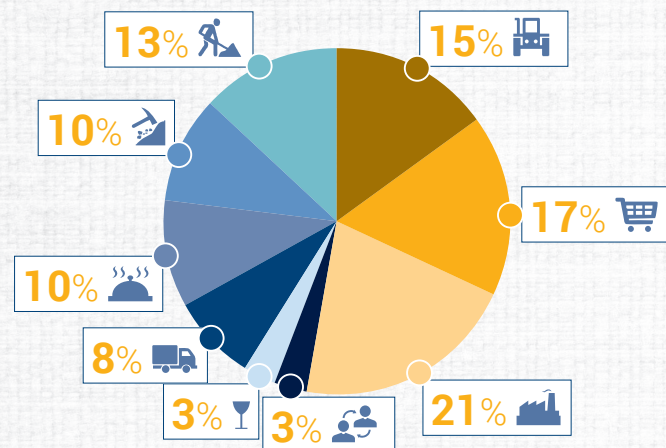
Жылжымайтын мүліктің барлық түрлерін меншікке сатып алу бойынша Алматы ең жақсы нәтижелерді көрсетті. Ал Ақмола облысында кәсіпкерлердің көпшілігі жылжымайтын мүліктің барлық түрлері қолжетімсіз екендігін атап көрсетті. Жалпы алғанда, елде инфрақұрылым объектілерін меншікке сатып алу бойынша айтарлықтай қиындықтар бар. Бүгінгі таңдағы ШОБ қажеттілігі мен инфрақұрылым объектілерін іріктеу критерийлері әр алуан. Сонымен қатар, өңірлердегі инфрақұрылым объектілерін меншікке сатып алу жеңілдігін бағалау кезінде бизнестің көзқарасы бойынша қолда бар жылжымайтын мүлік оның қажеттілігіне қаншалықты сәйкес келетіндігіне назар аудару керек.

► САЛАЛАР БӨЛІНІСІНДЕ МАМАНДАРДЫ ЖАЛДАУ КҮРДЕЛІЛІГІНІҢ КӨРСЕТКІШІ

Жоғарғы буын мамандары

(инженерлер мен техникалық мамандар)

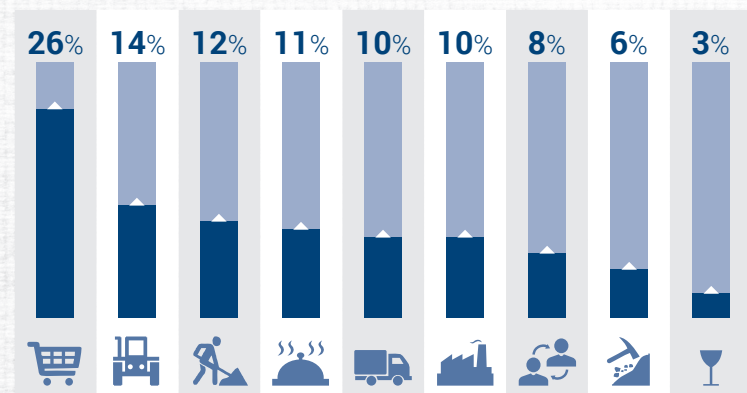
(Жобаға қатысушы барлық респонденттердің 44% бағалады)

Өндірістік емес бөлімшелердің мамандары

(экономистер, заңгерлер, бухгалтерлер, менеджерлер)

(Жобаға қатысушы барлық респонденттердің 58% бағалады)

Ауыл, орман және балық шаруашылығы

Тау-кен өндіру өнеркәсібі және карьерлерді қазу

Өңдеу өнеркәсібі

Құрылыс

Көтерме және бөлшек сауда

Көлік және қойма

Орналастыру және тамақтандыру қызметі

Қаржы және сақтандыру қызметі

Ойын-сауық және демалыс

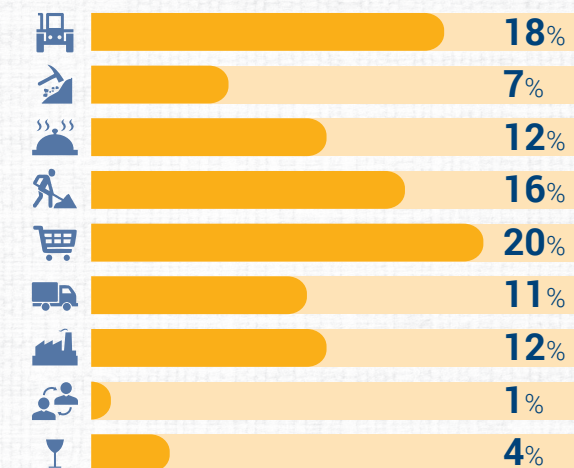
Техникалық жұмысшылар

(Жобаға қатысушы барлық респонденттердің 56%-ы бағалады)

Білікті емес жұмысшылар

(Жобаға қатысушы барлық респонденттердің 59% бағалады)

► ӨҢІРЛЕРДЕ КАДРЛАРДЫ ДАМУҒА ҮШІН ҚАЗЕТТІ ЖАҒДАЙЛАР

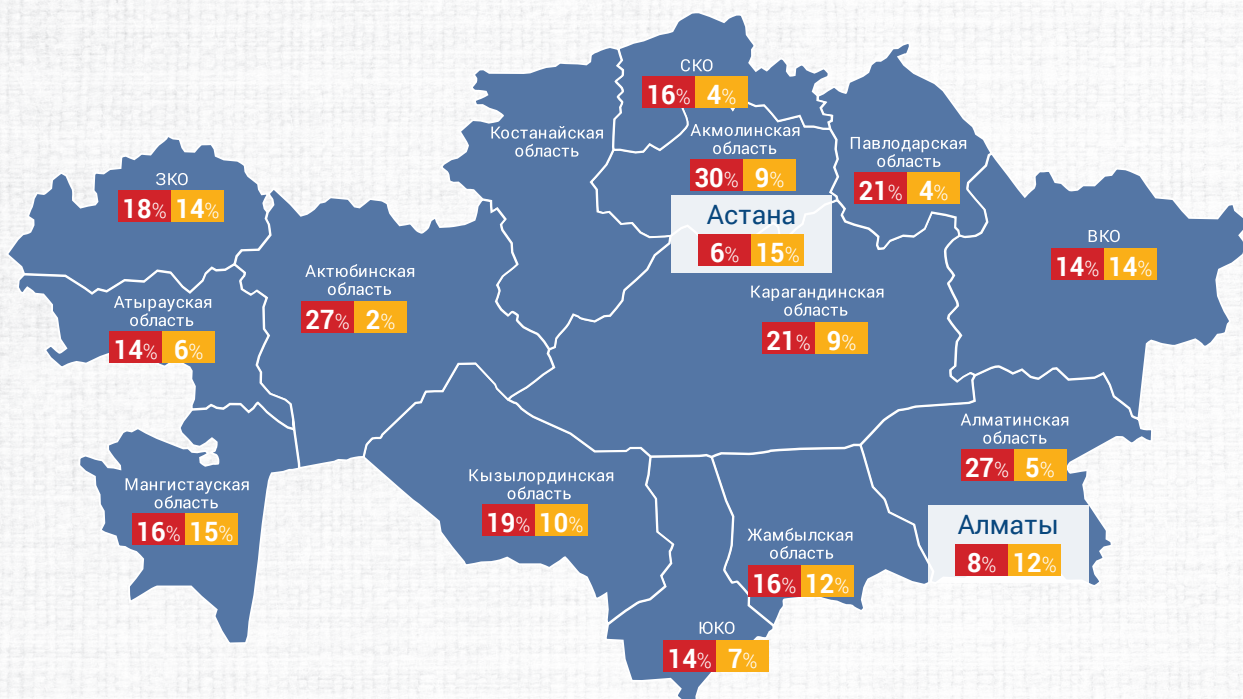
Еліміздің барлық өңірлерінде тұрғын үй мәселесі бірінші орында тұр

	Тұрғын үймен қамтамасыз ету	Медициналық қызмет көрсету	Әлеуметтік инфрақұрылым	Қауіпсіздік, құқықтық тәртіп	Экологиялық салауаттылық	Қолжетімді бос уақыт және спорт
 Астана	31%	10%	23%	20%	1%	2%
 Алматы	17%	22%	18%	10%	8%	9%
 Ақмола	26%	27%	18%	3%	16%	4%
 Ақтөбе	31%	13%	17%	2%	15%	9%
 Алматы	29%	15%	18%	5%	11%	13%
 Атырау	16%	12%	15%	5%	18%	9%
 ШҚО	28%	19%	12%	5%	22%	8%
 Жамбыл	29%	21%	22%	8%	5%	10%
 БҚО	19%	21%	39%	6%	3%	8%
 Қарағанды	40%	14%	24%	5%	8%	5%
 Қостанай	31%	24%	1%	27%	4%	12%
 Қызылорда	33%	17%	24%	3%	3%	10%
 Маңғыстау	30%	21%	17%	10%	3%	13%
 Павлодар	26%	18%	17%	13%	12%	13%
 СҚО	31%	25%	17%	9%	4%	7%
 ОҚО	25%	20%	16%	15%	8%	8%
 Орта есеппен елде	28%	19%	19%	9%	9%	9%

MAX

MIN

► ҚАРЖЫ РЕСУРСТАРЫ. БАНКТЕН НЕСИЕ АЛУ КЕЗІНДЕГІ НЕГІЗГІ ПРОБЛЕМАЛАР

- Кепілге қатысты проблемалар
- Бюрократия, құжаттардың ұзақ қаралуы

🏠 Өңірлердегі жоғары пайыздар, %

Банктік несиелер бойынша кепілдік қамтамасыз ету проблемаларының ең жоғары көрсеткіштері Ақмола, Ақтөбе және Алматы облыстарында деп көрсетілді.

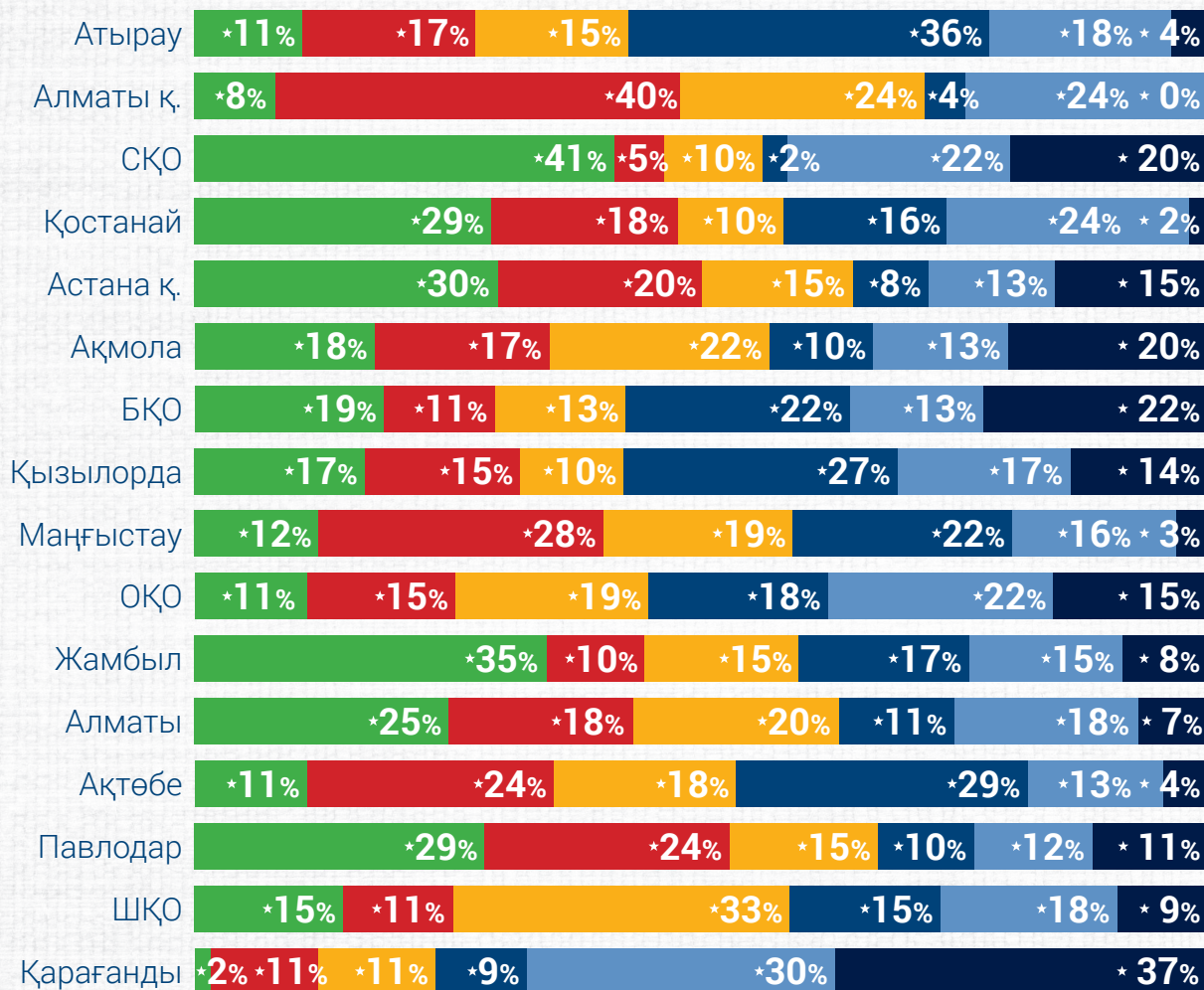
Астана және Алматы қалаларындағы кәсіпкерлерде кепілге байланысты проблема барлығынан аз.

Еліміздің астанасында, Маңғыстау және Қостанай облыстарында бюрократия мен құжаттардың ұзақ қаралуы көбірек проблема туындатады.

Қарағанды, Шығыс Қазақстан және Павлодар облыстарының кәсіпкерлері пайыздардың жоғарылығын алға тартады.

ҚАРЖЫ РЕСУРСТАРЫ. ӨНІРЛЕРДЕ МЕМЛЕКЕТТІК КЕПІЛДІКТЕР МЕН ГРАНТТАР АЛУ КЕЗІНДЕГІ

► КӘСІПКЕРЛЕРДІҢ ПРОБЛЕМАЛАРЫ

- * Ақпараттың болмауы
- * Бюрократия, құжаттардың көп мөлшерде талап етілуі
- * Өтінімдердің және басқа да құжаттардың ұзақ қаралуы
- * Өтінімдерді қарау процесінде ашықтықтың болмауы
- * Шектеулердің тым көптігі
- * Субсидиялаудың тиімсіз шарттары

Ақтөбе және Ақмола облысында респонденттердің басым бөлігі қаржылық қолдау мемлекеттік шаралары туралы қажетті ақпараттың жоқтығын айтады. Ал Астанада бюрократия мен өтінім берген кезде көп құжаттардың талап етілетіндігі проблема болып тұр.

ОҚО-да өтінімдерді және өзге де құжаттарды ұзақ уақыт қарайды.

Алматыда өтінімдерді қарау кезінде ашықтық жетіспейді.

Жамбыл облысындағы респонденттердің көбі шектеулердің көптігі мен субсидиялаудың тиімсіз шарттарын атап көрсетті.

A tall, white lighthouse stands on a dark, rocky cliff overlooking the ocean at night. A bright beam of light emanates from the top of the lighthouse, shining horizontally across the dark blue sky. Below the lighthouse, there are several small, white buildings with dark roofs. The ocean is visible in the foreground, with some rocks protruding from the water.

**ІСКЕРЛІК АХУАЛ – 2016:
арнайы шолу**

**«ҚР сыбайлас жемқорлықтың
жай-күйіне кәсіпкерлер көзқарасы»**

► ОРТАЛЫҚ МЕМЛЕКЕТТІК ОРГАНДАРДАҒЫ СЫБАЙЛАС ЖЕМҚОРЛЫҚ

Сыбайлас жемқорлық схемаларының жиілігі 4 балдық көрсеткішпен белгіленеді. Балл жоғары болған сайын жиілік төмен

Аймақтың мемлекеттік органдары	Рейтинг, аумақтық қызметтерді ескере отырып	Бағалау, аумақтық қызметтерді ескере отырып (1 ден 4-ке дейін)	Орталық аппарат рейтингі	Орталық аппараттың бағалауы (1 ден 4-ке дейін)
Салықтық әкімшілендіру, ҚР ҚМ Мемлекеттік кіріс комитеті	1	3,72 ↑	1	3,67
ҚР ЭМ Экологиялық және бақылау комитеті, мұнай-газ кешеніндегі мемлекеттік инспекциялау комитеті	2	3,66 ↑	2	3,6
ҚР ИДМ Индустриялық даму және өнеркәсіптік қауіпсіздік комитеті	3	3,66 ↑	4	3,58
ҚР ИМ Төтенше жағдайлар комитеті	4	3,65 ↑	6	3,56
ҚР ҰЭМ Тұтынушылардың құқықтарын қорғау комитеті	5	3,62 ↑	3	3,6
ҚР ҚМ Мемлекеттік кіріс комитеті	6	3,58 ↑	10	3,54
ҚР ИДМ Техникалық реттеу және метрология комитеті	-	-	7	3,56
ҚР ҚМ Қаржы мониторингі комитеті	-	-	5	3,56
ҚР ҰЭМ Табиғи монополияларды реттеу және бәсекелестікті қорғау комитеті	-	-	8	3,55
ҚР ЭМ Сот актілерін орындау департаменті	7	3,54 ↑	9	3,54
ҚР ИДМ Көлік комитеті	8	3,53 ↑	12	3,51
ҚР ҚМ МКК Экономикалық тергеу қызметі	9	3,51	13	3,44
ҚР ҚМ МКК, Кедендік әкімшілендіру	10	3,5 ↓	11	3,51

Балл жоғары болған сайын сыбайлас жемқорлық схемаларының жиілігі төмен

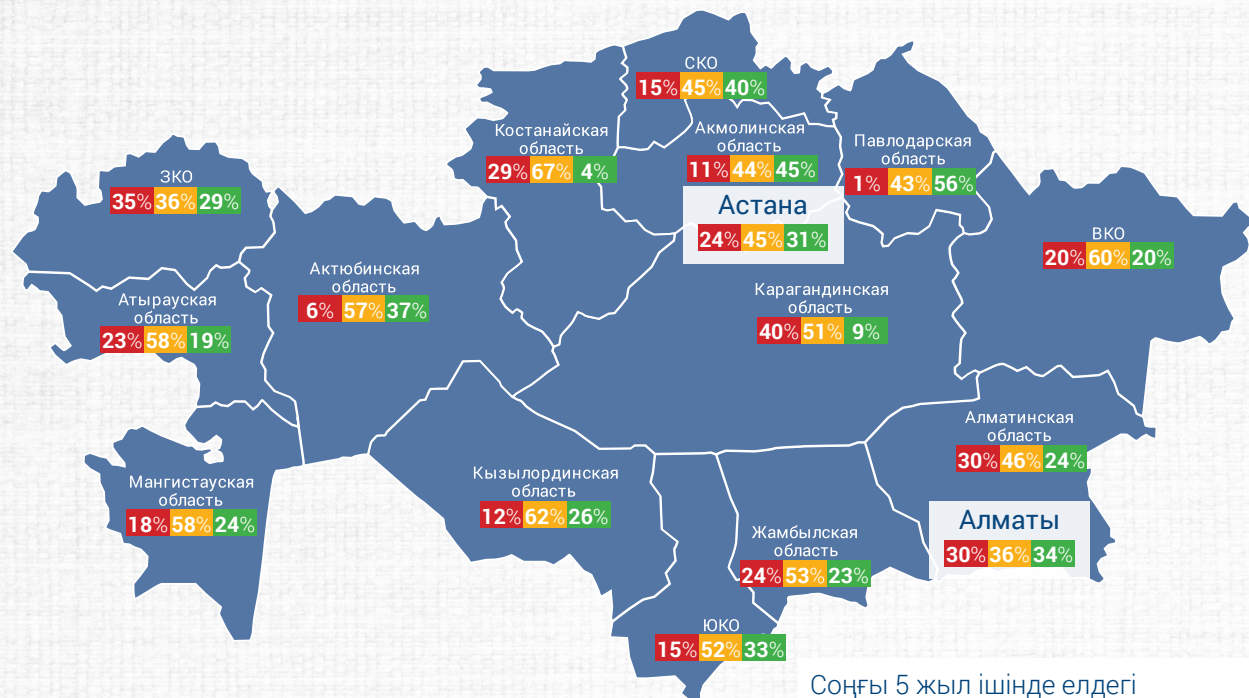
1 балл	2 балл	3 балл	4 балл
Кең тараған	Жиі кездеседі	Ішінара кездеседі	Ешқашан кездеспейді

Тұтастай алғанда, орталық мемлекеттік органдардағы сыбайлас жемқорлық схемаларының жиілігі 3, 4 баллдан асады, бұл сыбайлас жемқорлық схемаларының туындау жиілігі төмен екендігін көрсетеді.

Сонымен қатар, аумақтық қызметтерді ескере отырып, орталық органдардағы осы көрсеткіштің жақсарғандағы байқалады, бұл орталық мемлекеттік органдар комитеттерімен салыстырғанда, аумақтық қызметтерде сыбайлас жемқорлық аз екендігін көрсетеді.

Орталық аппаратпен салыстырғанда, аумақтық қызметтеріндегі сыбайлас жемқорлық басым шыққан жалғыз комитет ол ҚР ҚМ МКК кедендік әкімшілендіру комитеті.

► 4 БАЛДЫҚ КӨРСЕТКІШ БОЙЫНША Өңірлердегі сыбайлас жемқорлық схемаларының жиілігі

Өңірлердегі сыбайлас жемқорлық деңгейі

Балл жоғары болған сайын, сыбайлас жемқорлық схемаларының жиілігі төмен

1 балл	2 балл	3 балл	4 балл
Кең таралған	Жиі кездеседі	Ішінара кездеседі	Кездеспейді

Жамбыл	1	3,46	▼-1
Қостанай	2	3,48	▼-3
БҚО	3	3,51	▼-4
Ақтөбе	4	3,52	
Маңғыстау	5	3,54	▲+4
Астана қ.	6	3,54	▼-2
Алматы қ.	7	3,55	▲+4
Қызылорда	8	3,55	▲+2
Атырау	9	3,55	▼-1
ОҚО	10	3,65	▲+1
Қарағанды	11	3,68	▼-4
ШҚО	12	3,71	
Алматы	13	3,73	▼-1
Павлодар	14	3,74	▲+3
СҚО	15	3,74	▼-1
Ақмола	16	3,75	▲+3

Орта есеппен елде

21% 58% 28%

Соңғы 5 жыл ішінде елдегі сыбайлас жемқорлық деңгейінің өзгеруін белгілеген респонденттер саны:

- ұлғайды
- өзгерген жоқ
- азайды

ТҮСІНДІРМЕ

Соңғы 5 жыл ішінде сыбайлас жемқорлық деңгейі (% респонденттер үлесі): респонденттер Павлодар (56%), Ақмола (45%) және Солтүстік Қазақстан (40%) облыстарында сыбайлас жемқорлық азайғанын көрсетті; Сыбайлас жемқорлық деңгейінің ұлғаюы Қарағанды (40%), Батыс Қазақстан (35%) облыстарында және Алматы қаласында (30%) тіркелген.

► 4 БАЛДЫҚ КӨРСЕТКІШ БОЙЫНША Өңірлердегі сыбайлас жемқорлық схемаларының жиілігі

Орталық органдардың аймақтық қызметтері

ЖАО басқармалары

	Өңірлер	Кеден қызметі	Экономикалық тергеу қызметі	Салық қызметі органдары	Санитарлық-эпидемиологиялық қызмет	Өртке қарсы қызмет	Өнеркәсіптік қауіпсіздік қызметі	Экологиялық қызмет	Көліктік бақылау қызметі	Жер қатынастары басқармасы	МЕМ МСҚБ Басқармасы	СҚҚБ (ГАСК)	Мемлекеттік сатып алулар басқармасы
	Ақмола	3,59	3,91	3,88	3,47	3,82	3,91	3,72	3,75	3,59	3,79	3,73	3,8
	Ақтөбе	3,44	3,68	3,72	3,32	3,57	3,85	3,32	3,44	3,42	3,57	3,2	3,75
	Алматы	3,87	3,48	3,62	3,65	3,81	3,93	3,67	3,79	3,63	3,58	3,86	3,89
	Атырау	3,1	3,88	3,73	3,57	3,51	3,90	3,77	3,81	3,08	3,29	3,53	3,47
	ШҚО	3,9	3,76	3,85	3,71	3,93	3,77	3,9	3,6	3,31	3,76	3,3	3,76
	Алматы қ.	3,67	3,54	3,6	3,563	3,79	3,83	3,49	3,36	3,68	3,28	3,46	3,3
	Астана қ.	3,32	3,5	3,83	3,67	3,64	3,50	3,76	3,25	3,29	3,47	3,8	3,46
	Жамбыл	3,51	3,53	3,21	3,52	3,68	3,65	3,63	3,51	3,27	3,25	3,54	3,23
	БҚО	3,41	3,59	3,84	3,61	3,01	3,69	3,61	3,58	3,46	3,36	3,41	3,51
	Қарағанды	3,34	3,4	3,87	3,81	3,85	3,75	3,91	3,75	3,82	3,81	3,38	3,42
	Қостанай	3,38	3,53	3,56	3,59	3,54	3,46	3,54	3,4	3,17	3,5	3,6	3,52
	Қызылорда	3,43	3,3	3,82	3,63	3,8	3,33	3,85	3,28	3,35	3,5	3,68	3,6
	Маңғыстау	3,43	3,58	3,71	3,5	3,7	3,84	3,65	3,35	3,36	3,45	3,42	3,44
	Павлодар	3,85	3,87	3,7	3,73	3,8	3,88	3,61	3,55	3,7	3,73	3,61	3,82
	СҚО	3,83	3,93	3,85	3,74	3,85	3,68	3,86	3,89	3,55	3,49	3,6	3,65
	ОҚО	3,51	3,73	3,84	3,65	3,66	3,76	3,73	3,65	3,77	3,75	3,23	3,56
	Орта есеппен елде	3,54	3,64	3,73	3,61	3,69	3,73	3,69	3,56	3,47	3,54	3,52	3,57

*Түсі қою болған сайын өзге өңірлермен салыстырғанда, сыбайлас жемқорлық мәмілелері жиі орын алатындығын білдіреді (бағалау 4 балдық көрсеткіш бойынша)

MAX

MIN

MAX

MIN

Экономикалық зерттеулер институты

► ӘКІМДІКТЕР БАСҚАРМАЛАРЫНДАҒЫ ПАРАНЫҢ ОРТАША МӨЛШЕРІ

	Өңірлер	Жер қатынастары басқармасы, мың теңге		Мемлекеттік сәулет және құрылыс бақылау басқармасы, мың теңге		Сәулет және қала құрылысы басқармасы, мың теңге		Мемлекеттік сатып алулар басқармасы, мың тг.	
		бастап	дейін	бастап	дейін	бастап	дейін	бастап	дейін
	Астана қ.	57	177	82	268	105	300	107	271
	Алматы қ.	38	110	90	403	96	358	166	616
	Ақмола	44	181	33	200	50	217	75	300
	Ақтөбе	65	290	36	186	71	321	100	283
	Алматы	67	298	69	274	122	383	71	314
	Атырау	41	183	39	163	45	187	38	146
	ШҚО	53	208	67	228	45	162	50	246
	Жамбыл	58	196	38	88	36	86	123	436
	БҚО	5	50	25	113	33	133	105	232
	Қарағанды	36	136	71	186	140	420	105	340
	Қостанай	82	300	55	164	115	317	98	410
	Қызылорда	67	292	75	300	50	100	50	100
	Маңғыстау	50	200	62	188	208	546	179	488
	Павлодар	13	63	17	67	33	200	50	188
	СҚО	38	131	44	172	61	267	45	200
	ОҚО	22	121	20	123	53	163	19	89
	Орта есеппен елде	48	194	86	273	86	273	91	323

MAX

MIN

Экономикалық зерттеулер институты

► ӨҢІРЛЕРДІҢ АУМАҚТЫҚ ҚЫЗМЕТІНДЕГІ ПАРАНЫҢ ОРТАША МӨЛШЕРІ

	Өңірлер	Кеден қызметі, мың теңге	Экономикалық тергеу қызметі, мың теңге	Салық қызметі органдары, мың теңге	СЭС, мың теңге	Өрт сөндіру қызметі, мың теңге	Өндірістік қауіпсіздік қызметі, мың теңге	Экологиялық қызмет, мың теңге	Көліктік бақылау қызметі, мың теңге
	Астана қ.	67-217	213-710	89-280	46-140	57-172	150-685	33-153	64-280
	Алматы қ.	42-138	167-772	25-102	35-139	11-73	15-100	117-554	100-239
	Ақмола	60-320	142-442	15-100	36-182	8-58	50-100	38-175	0-50
	Ақтөбе	21-71	100-500	21-71	44-181	30-80	21-71	70-260	50-170
	Алматы	107-376	72-290	75-306	60-240	50-237	60-226	63-251	75-270
	Атырау	33-122	164-368	31-108	18-103	12-62	23-105	14-64	23-105
	ШҚО	70-220	92-433	47-176	96-280	15-65	25-75	75-214	70-252
	Жамбыл	15-92	50-100	15-100	16-98	30-150	20-70	30-115	0-50
	БҚО	143-750	100-264	77-187	54-138	19-106	142-442	86-243	55-145
	Қарағанды	58-225	63-288	85-285	72-211	36-186	50-275	17-67	121-336
	Қостанай	153-586	119-483	127-537	66-209	105-420	156-591	53-221	124-307
	Қызылорда	50-100	50-100	50-170	17-67	25-75	50-100	50-100	17-67
	Маңғыстау	54-212	92-213	73-200	158-408	96-296	108-273	75-188	50-233
	Павлодар	0-50	50-188	25-75	38-175	42-150	25-75	27-141	17-67
	СҚО	50-170	55-210	40-160	50-205	56-222	35-155	33-122	40-195
	ОҚО	40-160	40-195	14-97	12-87	20-107	32-132	13-82	28-115
	Орта есеппен елде	120-486	165-632	55-226	62-238	51-220	117-467	95-343	85-314

MAX

MIN

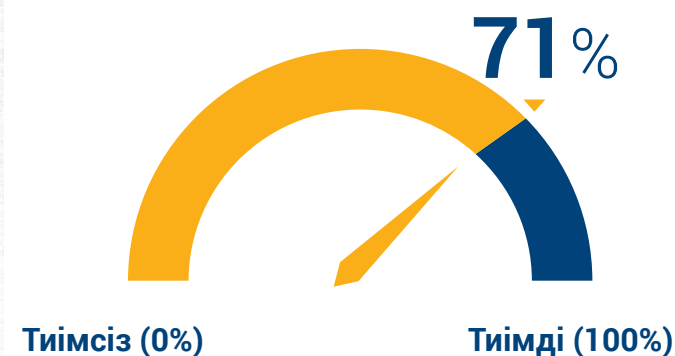
Экономикалық зерттеулер институты

СЫБАЙЛАС ЖЕМҚОРЛЫҚ СХЕМАЛАРЫНЫҢ ПАЙДА БОЛУЫ ЖӘНЕ СЫБАЙЛАС ЖЕМҚОРЛЫҚҚА ҚАРСЫ КҮРЕС БАҒДАРЛАМАЛАРЫНЫҢ ТИІМДІЛІГІН БАҒАЛАУ

КӘСІПКЕРЛЕРДІ СЫБАЙЛАС ЖЕМҚОРЛЫҚ СХЕМАЛАРЫН ПАЙДАЛАНУҒА ИТЕРМЕЛЕЙТІН ФАКТОРЛАР

БЕЛГІЛЕГЕНДЕР ҮЛЕСІ	ФАКТОРЛАР
23%	Талаптардың көп болуы
14%	Мемлекеттік органдардың орындалуы мүмкін емес талаптары немесе әкімшілік рәсімдері
13%	Рұқсат беру құжаттары бағасының өте қымбат болуы (лицензиялар, сертификаттар, патенттер және т.б.)
12%	Кәсіпкерлердің заңды бұзғаны үшін жауапкершіліктен бұлтарғысы келетін факторлар
11%	Өтініштердің ұзақ уақыт қаралуы
11%	Қолайсыз әкімшілік ортада бизнесін сақтап қалу мақсатында төленетін еріксіз төлемдер
10%	Жиі тексерулер
5%	Кәсіпкерлердің өздері қосымша бәсекелестік артықшылықтарды алғысы келетін жағдайлар

Сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес бағдарламаларының сыбайлас жемқорлықты төмендету бойынша тиімділігін бағалау

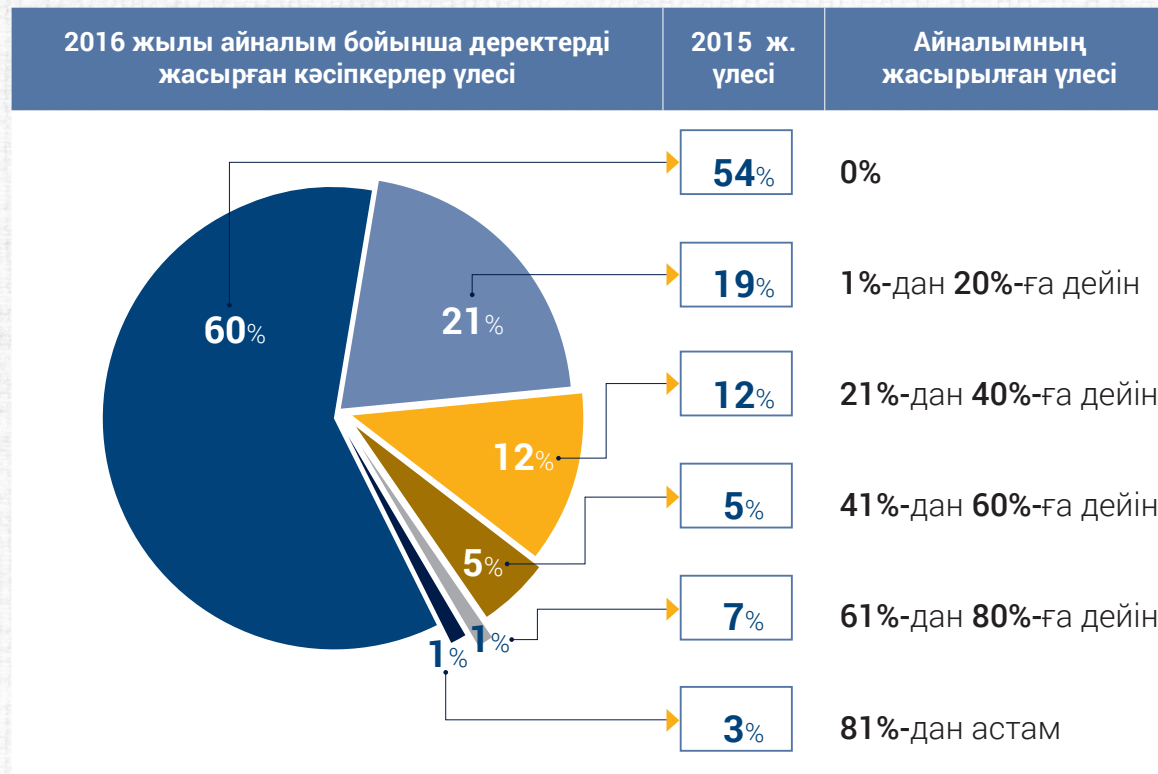

► СЫБАЙЛАС ЖЕМҚОРЛЫҚТЫ ТӨМЕНДЕУГЕ ЫҚПАЛ ЕТЕТІН ШАРАЛАР

КӨЛЕҢКЕЛІ ЭКОНОМИКА. САЛЫҚ ҚЫЗМЕТІНЕН ЖАСЫРЫЛҒАН АЙНАЛЫМ ҮЛЕСІ: БЫЛТЫРҒЫ ЖЫЛМЕН

► САЛЫСТЫРҒАНДА ІЛГЕРІЛЕУ БАЙҚАЛАДЫ.

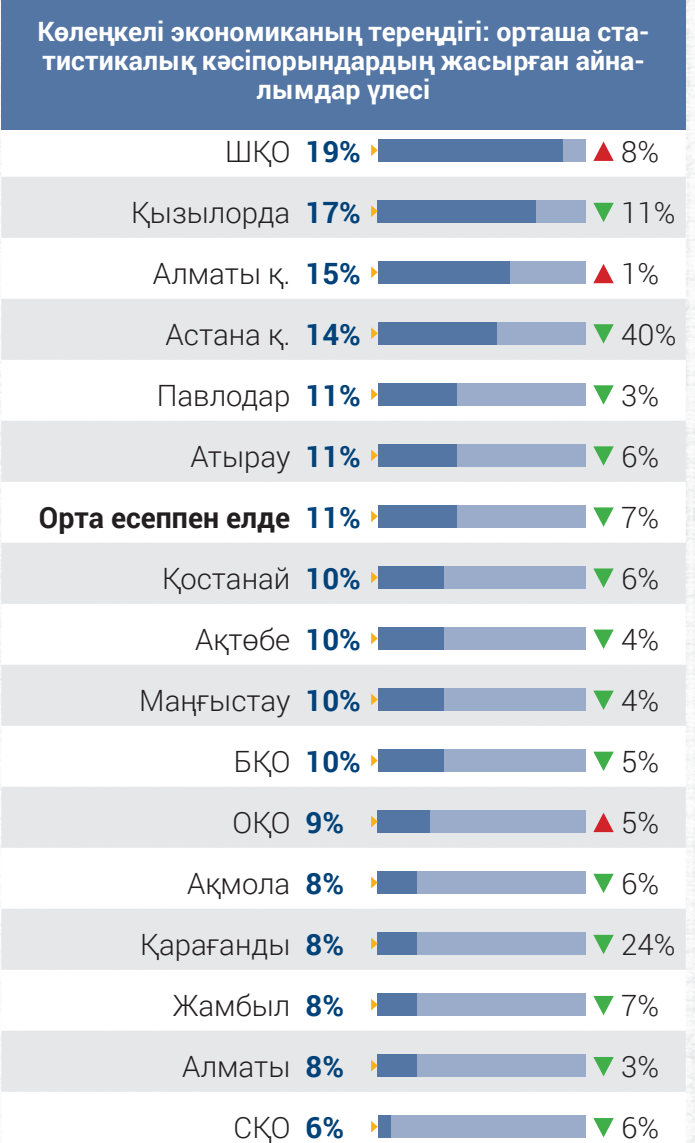

ТҮСІНДІРМЕ

Жалпы алғанда, кәсіпкерлердің шамамен 40% -ы салық қызметінен өзінің нақты айналымын жасырады. 2015 жылғы сауалнаманың нәтижесімен салыстырғанда, өзінің айналымын жасыратын кәсіпкерлер үлесі 6% -ға кеміген.

Орташа статистикалық ШОК субъектісі салық қызметінен 7-ден 14% -ға дейін жасырады.

2016 жылы айналымды жасырудың ең ықтимал үлесі 11% -ды құрады, бұл көлеңкелі экономикаға қатысты ШОК-тың жай-күйі жақсарғанын білдіреді. 2015 жылы бұл көрсеткіш айналымның 18%-н құраған болатын

НАЗАРЛАРЫҢЫЗҒА РАХМЕТ!

